

Áo Trùng Đũa n S

Tác Giả: Tiêu Lang

Thứ Tư, 22 Tháng 6 Năm 2011 21:33

”Y ph c x ng k đ c”, ăn m c ph i x ng v i đ o đ c, phép t c, ng i x a đã d y...

Hình Minh H a / Internet

*Giày cô đi là giày cao gót,
Áo cô m c là áo L -muya,
Tôi đây khác th trò trìa,
Th y cô chúm chím, cô c i chê tôi th n thùng . . .*

Đó là hình nh ng i ph n Hu mà lão thi ông ng Bình Thúc Gi Th ghi nh n đ c t i H i ch Hu trong đêm 25 tháng 2 năm K Mão (1939).

H i ch này có nhi u trò vui và cái mà ng i ta ch đ i, cho là “lò lũng” nh t đó là màn bi u đi n th i trang, gi i thi u ki u áo “tân th i” mang tên là áo L -muya.

Đây là m t cu c cách m ng v y ph c. Nh ng ki u áo x a cũ ph i nh ng b c cho th i trang m i giúp ng i ph n thêm xinh, thêm đ p, làm b t n i nh ng đ ng cong c a thân th , tôn vinh cái dáng đ p yêu ki u. Ki u áo L -muya đ n t Hà N i do hai h a sĩ Nguy n Cát T ng và Lê Ph v ki u. (Lê Ph năm nay đã 92 tu i, hi n s ng t i Paris) .

Áo Trùng Đôn S

Tác Giả: Tiêu Lang

Thứ Tư, 22 Tháng 6 Năm 2011 21:33

S dĩ đ t tên áo L -muya là vì tác gi ki u áo tên là Nguy n Cát T ng: T ng ti ng Pháp là Le Mur nên g i luôn cho nó v a m i, v a l m t th .

Chi c áo này đ n Hu đã gây xôn xao d lu n m t th i, khu y đ ng nét yên tĩnh ngàn đ i c a Hu . Các bà m thì l c đ u, l m nguýt, các cô tr thì náo n c, tò mò. Gi i th c u đ đây r t ghét các “m t tân th i”, h nhìn các cô đánh ph n, bôi son, đi giày cao gót, m c áo L -muya, xách bóp đ m b ng c p m t khinh th .

Gi i n sinh thì đã có đ ng ph c c a mình r i, thay đ i t màu xanh da tr i sang màu tím Hu r i màu tr ng, nh ng áo nào cũng r ng, không ai dám m c áo “xăng-t -rê”. Xăng-t -rê có nghĩa là có eo i gi a, eo bóp vào đ vòng m t và vòng ba nhô ra (center). H r nhau đi coi các cô tân th i bi u di n ki u áo m i, đ p thì có đ p nh ng mà eo i, ”ôn m la ch t, m c chi ba cái th đó!” .

Áo L -muya xem ra không h u duyên v i Hu nh ng l i đ c đón r c n ng nhi t Sài Gòn.

Các cô đào c i l ng t ra yêu chu ng cái ki u áo dài g n ch m gót, tay dài, vai ph ng, có đ lo i c tròn, c ngang và nh t là cái eo khít r t.

Các n ngh sĩ c i l ng ti ng tẩm th i đó nh Năm Ph , Phùng Há, Sáu N t, Kim Thoa v.v... r t thích ki u áo này và các ph n khác cũng b t ch c m c theo. Trong lúc đó thì Hu v n gi ng cao c b o th . Có ai “đ p lên d lu n” đ theo m t tân th i, k đó s là đ u đ cho l i ra, ti ng vào.

”Y ph c x ng k đ c”, ăn m c ph i x ng v i đ o đ c, phép t c, ng i x a đã đ y, phong t c rành rành không th mu n thay đ i ra sao cũng đ c .

T th i H u Lê, v i c ăn m c do tri u đình quy đ nh, đã ba l n ban hành lu t l v y ph c vào các năm 1661, 1664 và 1665 . Đ n th i chúa Nguy n Phúc Khoát n i lên Đàng Trong, cùng v i v i c đ i đô ra mi n Trung cũng ban hành l nh thay đ i y ph c cho khác v i Đàng Ngoài .

Phụ nữ Đàng Trong, từ Quần áo Bình tr vào không đợc mợc váy . Lẽ nh này do vua Minh Mợng ký đã đợc lợc trong dân gian mợy câu ca dao hóm hợnh:

*Tháng tám có chi u vua ra
Cm qu n không đấy, ng i ta hỡi hùng
Không đi thì ch không đông
Ra đi t l y qu n ch ng sao đang ?
Có qu n ng i bán quán hàng
Không qu n ra đợng đợu làng trông quan !*

Sách v ta x a vi t v y ph c r t hi m . Ch th y loáng thoáng qua Đ i Vi t s ký toàn th c a Ngô Sĩ Liên, Vũ trung tu bút c a Ph m Đình H , Gia Đ nh thành thông chí c a Tr nh Hoài Đợc ho c Ph Biên t p l c c a Lê Quý Đôn là có đợ c p đôi đợu . Hình nh thì lợc i vô cùng hi m hoi . May nh có các nhà nghiên c u Tây Ph ng vi t sách v "les Annamites" trong khi thu t lợc i sinh ho t c a dân ta đã trình bày v cách ăn mợc c a tợng hợng ng i trong xã h i Vi t Nam, tợ gi i vua quan cho đợn hàng dân dã, qua đó ta đợc bi t: cái áo dài c a ph nữ mi n Trung là s pha tr n hài hòa gi a chi c áo t thân mi n B c cùng v i chi c áo dài tha th t c a ph nữ Chiêm Thành .

Nhà biên kh o J. L. Dutreuil de Rhins, năm 1889, đã đợa ra hình nh chi c áo dài x a nh t c a ng i đàn bà Vi t Nam vào th k 19 Đàng Trong .

Theo đó thì cái áo dài này r t dài và kích r t rợng, không có eo, n i c có k t m t mi n v i mà ng i x a g i là áo "lá sen" h i gi n g nh lo i áo Thanh cát c a các quan văn, quan võ th i nhà Lê, ch khác là áo các quan này mi n g v i hình lá sen k t phía sau vai .

Dân th ng và h c trò cũng đợc mợc áo Thanh cát m i khi tham đợ vi c công, dĩ nhiên là ki u dáng không gi n g áo c a quan l i, nh ng màu thì gi n g . Đó là màu xanh lam . Bình th ng mợc áo Chuy-y là áo màu đen . Màu áo Thanh cát cũng g m hai màu khác nhau, xanh th m g i là màu hòa minh, xanh nh t g i là màu vi minh .

Trong m t b n hi u đợ , tháng 7 năm Bính Thân c a chúa Nguy n Phúc Khoát th y ghi: "L i may y ph c thì theo t c n c mà thông đợng v i l a, duy có quan ch c thì m i cho dùng xen the và tr u đợn, còn g m vóc thì nh t thi t không đợc quen thói cũ dùng càn . Th ng ph c

Áo Trùng Đôn S

Tác Giả: Tiêu Lang

Thứ Tư, 22 Tháng 6 Năm 2011 21:33

thì đàn ông, đàn bà dùng áo cò đùng ngón tay, cò a ãng tay ho c r ãng ho c h p tu ti n . Áo thì t hai bên nách tr xu ãng ph i khâu kín li n không cho xé m . . .” (*)

Xem đó thì vì c ăn m c t x a ph i theo nh ãng quy ch g t gao, lâu ngày đã tr thành phong t c . M t đ c tính tiêu bi u c a y ph c x a, nh t là y ph c Hu , đó là đ c tính kín đáo . Áo qu n th ãng dài, r ãng trùm ph thân th tr m t mũi và bàn tay, bàn chân ra, n i nào cũng ph i che kín b t k th i ti t nóng l nh .

Tr c đây ph n Hu , d u thu c gi i bình dân, bán chè, bán cháo buồn gánh bán b ãng đ u ph i m c áo dài .

M c đ u h i đó đã có máy khâu c a Pháp hi u Singer nh ãng các bà m quý t c, may áo dài cho con gái đ u thích may b ãng tay . Nhi u th may gi i đã bi u di n đ ãng kim mũi ch đ u ri y nh may máy . May tay, hai v t áo s úp vào, kín đáo không s gió th i “tung bay tà áo tung bay” m i lúc qua c u .

Đã th mà khi các cô ra đ ãng còn ph i nh l i m d n: “Ra đ ãng cúi m t xu ãng đ t, v nhà m i c t m t lên tr i”, luôn luôn h ph i m t tay gi nón, m t tay s n sàng khép hai tà áo l i đ m b o tính . . . kín đáo .

Cái l i dùng nút th t c a Hu cũng là đ u đáng cho ta khâm ph c thái đ “đ cao c nh giác” c a các bà m Hu . Nút th t b ãng v i là m t lo i cúc áo r t khó m . Nó là cái hàng rào c n r t h u hi u làm n n lòng các bàn tay ham h và thô b o khác . V i các lo i cúc b m, Hu g i là nút bóp, r t đ tu t . Đ tránh “s c”, các cô v sau xài nút bóp ph i dùng thêm cái khuy cái b ãng thép n i eo . Chính vì đ cao s kín đáo mà vua Minh M ãng m i c m cái váy t c là cái “qu n không đáy” .

*Cái gì ãng b ãng hai đ u
Bên ta thì có, bên Tàu thì không ?*

Đó là câu đ v cái váy . Đã “ãng b ãng” hai đ u thì còn làm sao mà kín đáo ?

Trùng Ng i v i “áo L -muya và giày cao gót” . Lão thi ông Ng Bình Thúc Gi có đ t thêm câu Hồ già g o hò ngay vào đêm h i ch có trình di n th i trang “L -muya” cách đây 60 năm:

Áo L -muya v i giày cao gót

Theo em, theo ch cái m t tân th i

V ngoài che đ y mà ch i

Th o ngay trong đ đ g ng đ i soi chung

Trong ý c - m t ngh sĩ phóng khoáng, nhìn r ng rãi h n, thì y ph c là cái v ngoài, gi gìn đ o lý, tinh th n bên trong m i là đi u quan tr ng .

Ch em mu n làm đ p hãy đ cho h đ c t do . Th nh ng vi c h ng ng các m t tân th i Hu xem ra không m y sôi n i đ có th gây nên phong trào . H i đó ch a có nh ng nhà thi t k , t o m u hành ngh công khai cũng nh không ai dám xu t hi n tr c đám đông, nhún nh y đi lui, đi t i đ làm “ng i m u” .

Gi i “áo dài” và nh ng ng i chu ng m thu t, thích đ i m i, đã âm th m m i ngày m t chút, tác đ ng đ n ph c s c c a các cô, các bà . H h t kéo dài v t áo xu ng g n ch m gót i kéo cao lên đ n đ u g i; h t xài c th p i s a thành c cao đ n 5 phân . Có cái c ba ng n mà ph i che đi, nghĩ cũng hoài c a cho nên t c 5 phân i h xu ng 1 phân ho c đ i sang c tròn, không ng r ng ông bà ta x a cũng đã dùng i áo c tròn này r i, g i là áo viên lãnh . H t c tròn i đ n c trái tim ho c c ngang, b i tóc cao đ khoe cái gáy nõn nà và m t chút . . . vai .

Cu c đ i c a chi c áo dài ph n Hu qu cũng tr i l m thẳng tr m: t chi c áo c đ i n cài khuy, kích r ng, ch ng có l y m t tí “eo” đ n áo n i vai (n i đen, n i đà), áo s ng gi a (vì kh v i h p), áo n i tay, áo vai ph ng, áo raglan, áo eo, áo dài tha th t, áo ng n g n gàng, áo thêu, áo v , áo cài nút bên ph i, áo cài nút bên trái, áo cài nút chính gi a (áo ba v t) . . . T t c đó nói lên quy t tâm đ i m i cách ăn m c và nhu c u làm đ p c a ng i ph n Hu , không ào sôi n i, c l ng l mà hút h n các b c mây râu m i khi các v này nhìn ng m .

Cũng b i h đ i m i m t cách l ng l nên các bà m và nh ng ai th c u không k p tr tay,

Áo Trùng Đen S

Tác Giả: Tiêu Lang

Thứ Tư, 22 Tháng 6 Năm 2011 21:33

nhật là sau Cách mạng Mùa Thu (1945), người già đã vui vẻ xỏp lô áo dài vào trong rương, khóa khóa rồi khoác lên mình chiếc áo bà ba hay chiếc áo bông đi đi chiên chiên, cẳng thẳng ng, tời đen.

Phụ nữ đã được người phóng viên mặt chính trị, xã hội, tự nhiên và ăn mặc, phục sức cũng phải tiến lên hướng đi. Cho đến nay thì người già Hu đã hòa đồng với chị em toàn quốc trong lãnh vực thời trang. Không có kiểu dáng mới lạ, xinh đẹp, kiểu cách táo bạo nào thiêu vụng về này đây.

Và Hu bây giờ không tìm đâu ra chiếc áo mới đen, mới đà, chiếc chiếc áo dài bông với “Dù ú” của mấy chị gánh gánh, bán cháo, bán chè cũng tuy tích trữ lâu, chị còn lại mặt thời trang quý nghìn đời mà thời gian qua không làm mất đi được. Đó là tà áo lụa trắng đen s và mái tóc th, chiếc áo mà Huy Cận đã ca tụng trong thơ :

*Áo trắng đen s, mặt trắng trong
Hôm xưa em đến, mặt như lòng . . .*

Áo em, mặt em cũng như lòng em đểu toát lên mặt cái gì trắng trong, thánh thiện khi nhìn họ Cù, người đã nhận Hu là quê hương thơ hai của mình sau Hà Tĩnh, đã có lúc phải trở nên người:

Đang người trông với áo tiêu th . . .